

EMN Suomen konferenssi 2024

Välitilassa? Ukrainan sotaa paenneiden tulevaisuus Euroopassa ja Suomessa

Ukrainalaisten liikkuvuus EU-maissa on aina ollut aktiivista, mutta Venäjän 24.2.2022 aloittama hyökkäyssota muutti monen ukrainalaisen suhteen kotimaahansa ja muuhun Eurooppaan.

Syyskuun alussa 2024 EU-alueella oli noin 4,4 miljoonaa tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista. Suomessa ukrainalaiset ovat jättäneet yhteensä noin 75 000 tilapäisen suojelun hakemusta. Tällä hetkellä Suomessa on noin 46 000 tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista, loppujen arvioidaan joko palanneen Ukrainaan tai siirtyneen muualle EU-alueelle.

Sodan pitkittyessä osalle ukrainalaisista EU-maista on tullut jo uusi koti, Suomi mukaan lukien¹. On siis mahdollista, että ukrainalaisista tulee yksi Suomen ja monen muun EU-maan suurimmista vähemmistöistä. EU-maiden onkin jo nyt pohdittava tilapäistä suojelua saaneiden siirtymää muihin pidempiaikaisiin laillisiin statuksiin sekä alettava katsoa kotoutumista laajemmin. Toisaalta, samaan aikaan jäsenmaiden on huomioitava, että osa saattaa kotoutumisen jälkeen silti palata Ukrainaan.

Sisäministeriön teettämän selvityksen² mukaan Suomeen pakolaisina helmikuun 2022 jälkeen saapuneet ukrainalaiset ovat tyytyväisiä elämäänsä Suomessa ja aiempaa kiinnostuneempia jäämään Suomeen. Kyselyn avovastauksissa tuli ilmi, että epävarmuus oleskelun jatkosta kuitenkin aiheuttaa vastaajissa huolta ja heijastuu myös halukkuuteen hakea kotikuntaa sekä integroitua Suomeen. Myös muualla Euroopassa kotoutumishalukkuuteen on vaikuttanut tilapäistä suojelua saavien henkilöiden usko, että heidän tilanteensa on väliaikainen, ja heidän toiveenaan on palata Ukrainaan olosuhteiden salliessa.

Moni ukrainalainen elää nyt eräänlaisessa välitilassa, jossa vastaanottavan maan kotoutumistoimet tähtäävät sikäläiseen yhteiskuntaan integroitumiseen. Esimerkiksi Hallituksen 2024 julkaistun

¹ [Ukrainalaisten halussa oppia suomea tapahtui muutos – Miksi ukrainalaisille on tärkeää opiskella suomen kieltä? | HS.fi](#)

² [Selvitys Suomeen paenneiden ukrainalaisten tilanteesta julkaistu - Valtioneuvosto](#)

toimenpideohjelman³ mukaan Suomi tukee aktiivisesti ukrainalaisten siirtymistä kuntiin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Samalla Ukraina kuitenkin itse edellyttää kansalaisiltaan osallistumista oman yhteiskuntansa toimintoihin ja toivoo kansalaistensa palaavan⁴. Esimerkiksi moni lapsi eri EU-maissa on joutunut käymään koulua sekä vastaanottavassa maassa, että Ukrainaan etänä. Lisäksi ukrainalaisten oppilaiden motivaatiota opetella suomen kieltä on heikentänyt odotus nopeasta kotiinpaluusta⁵.

Välitilan kokemukseen liittyvät olennaisesti kotoutumisen haasteet: Euroopan muuttoliikeverkoston tutkimuksessa *The application of the Temporary Protection Directive: Challenges and good practices in 2023* EMN-jäsenmaat raportoivat, että tilapäistä suojelua saaville henkilöille on ollut vaikea löytää pidempiaikaisia ratkaisuja muun muassa asunnon, työmarkkinamahdollisuuksien tai koulutuksen järjestämisessä. Lisäksi EMN:n jäsenmaiden yleisimmin mainitsemat esteet palvelujen tarjoamisessa ukrainalaisille olivat kielelliset ja kulttuuriset erot.

Myös haasteet työmarkkinoille integroitumisessa ovat olennainen osa välitilan kokemusta; Euroopan muuttoliikeverkoston inform-sarjan vertailuraportin *Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine* mukaan tilapäistä suojelua saaneet ovat työskennelleet vastaanottajamaissa pääasiassa seuraavilla aloilla: Majoitus- ja ravitsemistoiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta, teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Nämä alat eivät kuitenkaan välttämättä vastaa tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden aiempaa asiantuntemusta tai koulutusprofiilia.

Ammattitaitojen yhteensopimattomuus onkin yksi merkittävä kotoutumisen haaste jäsenmaissa. Raportin mukaan suuri osa tilapäistä suojelua saaneista on korkeasti koulutettuja (joidenkin vastaanottavien maiden tietojen mukaan yli 60 prosenttia on suorittanut korkea-asteen koulutuksen). Monesti työt vastaanottavissa maissa eivät kuitenkaan vastaa heidän koulutustasoaan ja aiempaa kokemusta.

³ Työ- ja elinkeinoministeriö 14.6.2024, Hallituksen toimenpideohjelma tukee ukrainalaisten työllistymistä ja asettautumista Suomessa, <https://tem.fi/-/hallituksen-toimenpideohjelma-tukee-ukrainalaisten-tyollistymista-ja-asettautumista-suomessa>

⁴ [Ukraine wants EU's next migration rules to encourage returns – POLITICO](#)

⁵ YLE 22.5.2024, [Ukrainalaisten lasten motivaatio opiskella suomen kieltä on koetuksella – syynä toive nopeasta kotiinpaluusta | Kymenlaakso | Yle](#)

Euroopan unionin
rahoittama

Euroopan muuttoliikeverkoston Suomen yhteispisteen kansallisessa konferenssissa 2024 tarkastellaan ukrainalaisten tilannetta Suomessa ja EU-maissa nyt ja lähitulevaisuudessa ja pureudutaan kotoutumisen haasteisiin tilanteessa, missä pakolainen löytää itsensä kahden maan välistä. Konferenssin tavoitteena on edistää vuoropuhelua eri tahojen välillä ja löytää uusia näkökulmia siihen, miten tukea pakolaisia kotoutumisen ja paluun välitilassa.

Konferenssissa kuullaan esityksiä pohjautuen Euroopan muuttoliikeverkoston julkaisuihin *Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine* sekä *The application of the Temporary Protection Directive: Challenges and good practices in 2023*. Lisäksi kuullaan niin kotimaisten kuin kansainvälistenkin asiantuntijoiden, sekä ukrainalaisten itsensä kommentteja raportteihin.

Konferenssin toinen puolisko koostuu paneelikeskustelusta, jossa pohditaan miten Suomessa (ja Euroopassa) tulisi lähitulevaisuudessa järjestää ukrainalaisten siirtymä pysyviksi Euroopan maiden asukkaiksi, ja toisaalta edesauttaa halukkaiden paluuta Ukrainaan jälleenrakennuksen koittaessa.

Tietoa EMN:stä

Euroopan muuttoliikeverkosto (European Migration Network, EMN) perustettiin Euroopan unionin neuvoston päätöksellä 14.5.2008. Euroopan unioni rahoittaa Euroopan muuttoliikeverkostoa. EMN tuottaa ajantasaista, puolueetonta, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista verkoston jäsenmaissa politiikan suunnittelun tueksi Euroopan unionissa. EMN levittää keräämäänsä ja analysoimaansa vertailutietoa päätöksentekijöiden ja viranomaisten lisäksi myös laajalle yleisölle.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO

Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 MAAHANMUUTTOVIRASTO
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEISKA MIGRATIONSNÄTVERKET

Migrationsverket
PB 10, 00086 MIGRATIONSVRKET
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720
www.emn.fi

EUROPEAN MIGRATION NETWORK

Finnish Immigration Service
P.O.Box 10, 00086
FINNISH IMMIGRATION SERVICE
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720
EMN <http://ec.europa.eu/emn>